

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВИХ СИСТЕМ УКРАЇНИ ТА СВІТУ

Сучасні проблеми правових систем України та світу є об'єктом ретельної уваги багатьох науковців. Сьогодні в світі надається важливе значення загальноправовим принципам, а також зростає інтерес до вивчення і взаємного використання досвіду розвитку національних законодавств, обміну правовою інформацією та науковими ідеями. Кожне політичне суспільство, кожна держава виробляє своє власне право в залежності від властивих йому характеристик, стану його розвитку, його філософії, ідеології, вірувань і устремлень. У той же час, незважаючи на подібне різноманіття права різних країн, у ньому простежуються деякі подібні риси і певний технічний, політичний і культурний взаємозв'язок. У сучасному світі посилюються інтеграційні процеси в багатьох сферах суспільного життя. Це стосується і правової сфери. Світове співтовариство і держави надають важливого значення загальноправовим принципам і підтримують зближення різноманітних правових систем [1, с. 216].

Для того, щоб Україна була справді демократичною та правовою державою, слід проводити реформування національної правової системи. Україна, як суверенна держава, визнана світовим та європейським співтовариством. Проте, слід зауважити, що демократичні перетворення, які відбуваються в Україні супроводжуються складними та суперечливими процесами. Ефективне функціонування правової системи неможливе без збалансованої системи законодавства. Подальший розвиток та вдосконалення національної та правової системи України на сучасному етапі безпосередньо пов'язаний із необхідністю удосконалення нормативної основи, удосконалення механізму правового регулювання суспільних відносин, вироблення єдиних концептуальних основ розвитку законодавчої бази України, посилення законності та правопорядку, проведення конституційної, правової та судової реформи.

Важливим питанням є те, що Україна бажає набути членства у Європейському Союзі. У зв'язку з цим, слід чітко визначити, яким критерієм треба відповідати, а також який обсяг зобов'язань у сфері права слід на себе взяти, аби стати повноправним членом світової та європейської спільнот. Нормативне забезпечення цих процесів покладається на правову систему України, яка повинна створити належний механізм інтеграції з правовими системами Ради Європи, Європейського Союзу та інших європейських структур, а також взаємодії з іншими правовими системами. Міжнародне співтовариство зацікавлене у тому, щоб Україна перетворилася у демократичну за своїм характером і змістом державу. Вона повинна врахувати світовий досвід успішного розвитку кожної країни. А тому правова система України має бути сформована таким чином, щоб бути спроможною діяти у межах загальновизнаних стандартів міжнародного співтовариства. Слід зазначити те, що система права України нині перебуває на етапі еволюційної трансформації відбувається вдосконалення існуючих і формування нових галузей та інститутів права. Неможливо не погодитися з тим фактом, що міжнародний престиж України буде залежати від оцінки правової системи України світовим співтовариством як надійної опори правопорядку, а також від відповідності критеріям політико-правового та економічного розвитку, яким буде відповідати Україна і від того обсягу реальних правових зобов'язань, які вона зможе взяти на себе.

Світове співтовариство і держави надають важливого значення загальноправовим принципам і підтримують зближення різноманітних правових систем. Зростає інтерес до вивчення і взаємного використання досвіду розвитку національних законодавств, обміну правовою інформацією та науковими ідеями.

Надаючи принципово важливого значення явищам правотворчості та державного будівництва, можливо впевнено зазначити про те, що на правову систему покладається системоутворююче, регулююче завдання по забезпеченню єдності, системності та ефективності законо-

давчої бази держави. Норми права є системоутворюючим фактором правової системи, її елементом, являють собою саме право та визначають його характеристику [1, с. 6].

На шляху до гармонізації правової системи України з європейським і міжнародним правом нашої державі необхідно здійснити зважені та необхідні кроки у таких сферах: приведення норм конституції до міжнародних стандартів як передумова їх втілення у національному законодавстві та подолання прогалів у національному праві шляхом прийняття нових нормативно-правових актів на виконання укладених міжнародних договорів.

Надзвичайно важливу, а можливо, і вирішальну, роль в ефективності правової системи відіграє правосвідомість громадян, яка у наш час не завжди відповідає нормам. Окрім прийняття нових законів і кодексів, судових реформ і решти кроків, потрібно звернути увагу саме на високий правовий менталітет громадян України, і в цьому питанні Німеччина є гідним прикладом. Сучасне покоління молодих людей в Україні, багато з яких вже відвідало високорозвинені країни світу, поступово привчається до правових цінностей. Це дає надію на те, що через певний проміжок часу наша країна перетвориться на більш розвинену, де закони виконуватимуться не під тиском, а як єдиний можливий варіант комфортного співіснування людей.

Правова система України відрізняється від багатьох європейських країн і законів не є досконалими, але проблему слід шукати не стільки в площині недосконалості законів чи організації судової влади, скільки в тому, що існуюча система працює неефективно. Якщо порівняти країни світу то помітимо, що сильна економіка і високий рівень життя забезпечують правослужливість громадян, яким немає сенсу порушувати закон, рівень корупції залишається невисоким, а сектор тіньової економіки – мінімальним. У той же час право зворотню впливає на розвиток економіки, створюючи «правила гри» і контролюючи їх дотримання. В Україні, очевидно, на даний момент не існує такої надійного двостороннього механізму, тобто норми існують, але гра йде за іншими правилами.

Подальший розвиток та вдосконалення національної правової системи України на сучасному етапі безпосередньо пов'язаний із необхідністю удосконалення нормативної основи, а саме проведення конституційної реформи, реформи виборчого законодавства, судово-правової реформи, результатом яких має стати забезпечення та гарантування прав та свобод людини і громадянина. Та кож, слід наголосити, що одним із важливих напрямів розвитку і функціонування національної правової системи є, безумовно, вдосконалення інституту відповідальності держави перед особою. Тобто у правовій державі, а саме такою задекларована Україна є держава в ст. 1 чинної Конституції повинні бути створені й діяти такі механізми, за допомогою яких здійснюється ефективний вплив однієї сторони діяльності державного апарату, особливо у сфері забезпечення та гарантування прав і свобод людини та громадянина.

У розвитку сучасної національної правової системи існують певні проблеми. До них належать: зниження ефективності правотворчої та правозастосовчої діяльності; часта змінюваність (нестабільність) нормативно-правових актів; зменшення дієвості правового регулювання, куди входить досить великої кількості випадків позаправового вирішення соціальних конфліктів. Особливу увагу сьогодні слід приділити формуванню незалежної, високоморальної й професійної судової влади, яка була б дійсним гарантом захисту прав простої людини і керувалася тільки правомими та колами. Необхідно повернути віру українського народу у власну державну владу та розробити якісну систему законодавства України, з чітко визначеним і гарантованим механізмом його реалізації. В основі правової системи має перебувати власна Конституція, на виконання забезпечення захист якої повинен бути спрямований весь ресурс держави. Важливим є суттєве поліпшення правової освіти на основі міжнародних стандартів та максимального покращення практичної підготовки юристів. На сучасному етапі Україна переживає складний процес реформування своєї правової системи і його адаптації до нових соціально-політичних та економічних умов. У даний час міждержавно-правові системи є зразком майбутнього правового розвитку людства. Саме вони покличуть розв'язувати невідомі раніше за обсягом та складністю завдання, які держави не в стані вирішити внутрішніми методами. Для України важливим є вивчення основних закономірностей розвитку правових систем розвинених країн світу, та визначення цінності їх досвіду для формування її правової системи. Зокрема, слід звернути увагу на особливості розвитку правової системи, правової освіти, правового регулювання, функціонування правоохоронних органів (судів, прокуратури, адміністрації).

Література:

---

1. Сучасні проблеми правової системи України: збірник матеріалів II Міжнародної наук.-практич. конф. (28 жовтня 2010 р., м. Київ) / Київський ун-т права НАН України. [редкол. Шемшученко Ю.С., Бошицький Ю.Л., Чернецька О.В. та інш.]. - Випуск 2. - К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2010. - 347с.
2. Смирнова К. В. Європейська інтеграція та Україна - Право України. -- 2011. - № 4. - С. 153-158.
3. Журавський В.С. Правові системи сучасності. Глобалізація. Демократизм. Розвиток / [В.С. Журавський, О.В. Зайчук, О.Л. Копиленко та ін.]; За заг. ред. В.С. Журавського. - К.: «Юрінком Інтер», 2003. - 296 с.